

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України “Про внесення змін до розділу VI
Бюджетного кодексу України щодо зарахування військового збору до
спеціального фонду державного бюджету”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту.

07.04.2026 Верховна Рада України прийняла за основу і в цілому проєкт Закону реєстр. № 15110 від 30.03.2026 про внесення змін до пункту 16-1 підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо справляння військового збору. Вказаним Законом продовжено дію норм щодо застосування обов'язку сплати військового збору на три роки, наступні за роком, в якому припинено або скасовано воєнний стан на території України. Водночас таке рішення не вирішує ключового питання – законодавчого закріплення цільового використання відповідних доходів державного бюджету на потреби оборони.

Необхідність прийняття цього законопроекту зумовлена тим, що військовий збір за своєю природою є солідарним платежем, суспільно легітимність якого безпосередньо пов'язана з фінансуванням сектору безпеки і оборони. Натомість у чинній редакції бюджетного законодавства доходи державного бюджету, джерелом яких є військовий збір, зараховуються до загального фонду та можуть використовуватися на загальні потреби без прямого правового зв'язку з виплатою грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

Актуальність такого підходу посилюється тим, що державний бюджет на 2026 рік ухвалено з високим дефіцитом, а в публічному просторі неодноразово лунала критика доцільності фінансування окремих програм стимулювання попиту та універсальних виплат за рахунок коштів державного бюджету в умовах війни. За таких обставин принциповим є законодавче відокремлення ресурсу, сформованого завдяки військовому збору, від фінансування другорядних або політично кон'юнктурних видатків.

З огляду на те, що Закон реєстр. № 15110 зберігає обов'язок сплати військового збору на три роки, наступні за роком, в якому буде припинено або скасовано воєнний стан, логічним і послідовним є встановлення на цей самий період спеціального фонду державного бюджету, до якого в повному обсязі зараховуватиметься військовий збір і з якого фінансуватиметься виплата грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. Саме тому виникає потреба у внесенні змін до Бюджетного кодексу України та законодавчому закріпленні прямого механізму цільового використання відповідного ресурсу.

2. Мета законопроекту.

Метою розробки проєкту Закону України "Про внесення змін до розділу VI Бюджетного кодексу України щодо зарахування військового збору до спеціального фонду державного бюджету" (далі – проєкт акта) є законодавче закріплення цільового використання доходів Державного бюджету України, джерелом яких є військовий збір, на виплату грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. Завданням законопроєкту є підвищення прозорості бюджетного процесу, посилення адресності використання коштів оборонного призначення, забезпечення стабільного фінансового ресурсу для грошового забезпечення військовослужбовців та узгодження бюджетного регулювання з логікою прийнятого Закону № 15110.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроєкту.

Проєктом акта пропонується доповнити розділ VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України новим пунктом 64, яким установити, що, як виняток із положень пункту 1-2 частини другої статті 29 цього Кодексу, з 1 січня 2027 року по 31 грудня третього календарного року, наступного за роком, в якому буде припинено або скасовано воєнний стан, військовий збір, що сплачується (перераховується) згідно з пунктом 16-1 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України, зараховується в повному обсязі до спеціального фонду Державного бюджету України та спрямовується на виплату грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

Крім того, законопроєктом передбачається, що Закон набирає чинності з 1 січня 2027 року.

Таким чином, механізм зарахування військового збору до спеціального фонду синхронізується з періодом продовження справляння військового збору, який встановлено Законом реєстр. № 15110, і забезпечує єдність податкового та бюджетного регулювання відповідного платежу.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері суспільних відносин діють: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України "Про правовий режим воєнного стану" та інші нормативно-правові акти, що регулюють бюджетні, податкові та оборонні правовідносини.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту Закону не потребуватиме видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроєкту

Прийняття проєкту акта сприятиме підвищенню прозорості, передбачуваності та суспільної зрозумілості використання коштів, що надходять

до Державного бюджету України від сплати військового збору. Законодавче закріплення такого ресурсу у спеціальному фонді забезпечить чіткий і прямий зв'язок між сплатою військового збору та фінансуванням грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

Реалізація законопроекту посилить довіру платників податків до державної податкової та бюджетної політики, зменшить ризики спрямування військового збору на видатки, що не мають безпосереднього стосунку до оборони, та відповідатиме принципу пріоритетності фінансування національної безпеки і оборони як під час дії воєнного стану, так і у перехідний період протягом трьох років після його припинення або скасування.

Народні депутати України

